

ГОДИНА II.

БРОЈ 19.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ

ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.
СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредници: СЕРГИЈЕ ШАКРАК-НИНИЋ и САВА ПЕТРОВИЋ.

У НОВОМ САДУ 10. МАЈА 1892.

ПРАВОСЛАВНИ ДОГМАТ О ЦРКВИ.*)

1. Чудновата је заиста та појава, да све до данас ни римска црква а ни протестантске вероисповести немају никакве авторитативне дефиниције догмата о цркви, која би опште примљена била.

Ова појава тим чуднија изгледа, кад се знаде, да је догмат о цркви не само унутарњи, него и спољни центар сваке црквености.

Повода и могућности имадоше како романизам тако и протестантизам к томе доста.

Пре свега текао им је црквени живот све до данас слободно, те није био насилно вековима угњетаван, као што се то десило с православном црквом од пада Цариграда 1453. па све, тако рећи, до најновијег доба.

*) Одломак из дела „Догматичка богословија православне цркве, од доктора богословије, права и философије Емилијана племенитог Радића“, које је дело посвећено Његовој Светости Патријарху српскоме Георгију Бранковићу, но које до сад због слабог одаива претплатника није могло угледати света.

Могућности и то најслободније имали су дакле доста.

Но и повода беше, јер с једне стране њихова узајамна борба, с друге пак стране самосвојно развиће односно органисање романизма и протестантизма од реформације овамо, давало је и сувише повода, да за себе дефинишу горњи догмат.

Па ипак то до данас не учинише.

А да нису учинили, види се из следећег.

Тридентински сабор, који је иза реформације произвео „контрареформацију“ у римској цркви т. ј. исту је реорганисао према приликама, које је реформација створила, није се ни упуштао у дефинисање догме о цркви.¹⁾

А то исто важи и за ватикански сабор, ма да је исти иначе утицао одлучно на догму о цркви својом догматичком одлуком „Pastor aeternus“, којом је, као што је по-

¹⁾ Acta concilii tridentini (Минхен 1834.), 112—146, III. седница.

знато, вотирао римском папи за опсег цркве им непогрешност и то већ „ex sese, non autem ex consensu ecclesiae“.²⁾

Но „шта је црква“?, по римском схваћању, то није рекао ни ватикански сабор.³⁾

Услед тога дакле, што ни један од тих римских сабора није авторитативно дефинисао догмат о цркви, видимо збрку у римској богословији у том најважнијем догматичком предмету.

Ево неколико таквих примера.

Роберт Белармин вели: „Ecclesia est coetus hominum ita visibilis, ut est coetus populi romani vel regnum Galliae vel publica Venetorum“.⁴⁾

Јован Мелер пак вели: „Unter der Kirche auf Erden verstehen die Katholiken die von Christus gestiftete Gemeinschaft aller Gläubigen“.⁵⁾

Франц Хетингер најзад вели: „Die Kirche ist das sichtbare Reich Christi auf Erden“.⁶⁾

Дакле првом је црква „скуп људи“; другом је „заједница свих верних“; а трећем је „царство Христово на земљи“!

И таква беспримерна збрка догађа се у том најважнијем догматичком предмету у оној цркви, која се фали, да у хришћанству има најбољу организацију.

Но и у протестантизму влада иста збрка.

Наиме „Confessio augustana“ назива цркву: „Congregatio sanctorum“⁷⁾; „Apologia augustanae confessionis“ пак: „Societas fidei“⁸⁾; Фридрих Шлајермахер опет: „Die vom heiligen Geist beseelte Gemeinschaft“.⁹⁾

Романизам и протестантизам не моглоше дакле до данас створити авторитативну дефиницију догмата о цркви, ма да иначе истичу сваком приликом своју интелигенцију, у коју дакако само ће онај веровати, који не зна то, да су и романизам и протестантизам оно, што још вре-

ди у њима, а то је њихова хришћанска вера, наиме теологија, христологија и антропологија, просто присвојили себи од православног истока; дочим је само оно њихов плод, што у њима не вреди, а то је с једне стране апсолутни папизам а с друге стране протестантски субјективизам.

Да неком срећом није по паду Цариграда 1453. насилно прекинуто било и то на векове развиће православне цркве, онда би романизам и протестантизам имали већ прилике, да као што су од православне цркве присвојили себи теологију, христологију и антропологију, исто тако присвоје и дефиницију догмата о цркви.

То ваља да знају западњаци, као што је н. пр. епископ ђаковачки Јосиф Штросмајер¹⁰⁾ и професор хајделбершки Виљем Гас¹¹⁾, те онда не ће говорити, како је православна црква бајаги заостала на према романизму и протестантизму, јер ће тада видети, прво, да се од пада Цариграда православна црква није само за то могла кретати, што је била на све стране просто подјармљена; а, друго, да баш међу тим, као што ево и дефиниција догме о цркви показује, ни романизам ни протестантизам нису ништа корисно урадили, ма да је баш у том добу како римским папама тако и протестантским кнезовима цео свет стојао на расположењу да их утврде.

А шта би тек од романизма и протестантизма било, да су онако у опом глумом добу као н. пр. православна црква вековима робовали под игом турским, татарским, агарјанским?

2. Сад прелазимо на православно догмат о цркви.

Као што је познато, у светом писму назива се црква разним именима, тако „домом божјим“¹²⁾, „телом Христовим“¹³⁾, „невестом Христовом“¹⁴⁾, „матером вер-

²⁾ Acta concilii vaticani (Беч 1874.), 188—190, definitio dogmatica „Pastor aeternus“.

³⁾ Ibidem.

⁴⁾ Disputationes (издање у Паризу 1608.), de ecclesia militanti, cap. 2.

⁵⁾ Symbolik (Регенсбург 1873.), 331.

⁶⁾ Fundamental-Theologie (Freiburg 1888.), 452.

⁷⁾ Pagina 11.

⁸⁾ Pagina 144.

⁹⁾ O. Pfleiderer, Grundriss der christlichen Glaubens- und Sittenlehre (Berlin 1880.), 195.

¹⁰⁾ Види његову окружницу од 28. фебруара 1881. број 215. у „Гласнику бискупије босанске и сремске“, број 4. од 1881.

¹¹⁾ Види његово дело: Symbolik der griechischen Kirche, Berlin 1872.

¹²⁾ I. Тим. 3, 15.

¹³⁾ Кол. 1, 24.; Ефес. 1, 22, 23; I. Кор. 12, 12, 27.

¹⁴⁾ Апок. 19, 7, 21, 9. и Ефес. 5, 23.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

них¹⁵⁾, „стадом Христовим“¹⁶⁾, „царством бојим“¹⁷⁾ и т. д.¹⁸⁾

У светом писму не налазимо дакле опште примљену дефиницију за догмат о цркви.

Тако исто не налазимо ми ту дефиницију ни код светих отаца, јер и они називају цркву разним именима.¹⁹⁾

У IX. члану никео-константинопољског симбола пак исповеда се истина, да је црква „једна, света, саборна и апостолска“. Но овим су само обележена својства цркве, а није уједно и то речено: „шта је црква“?

У православним симболичким списима а и иначе у православној богословији не налазимо ми такођер опште примљене дефиниције на споменуто питање.

У „Православном исповедању“ Петра Могиле не говори се о том ништа, него само о својствима цркве.²⁰⁾

То исто видимо и у „Послању православних патријараха о православној вери“.²¹⁾

У „Пространом православном катихизису“ петроградског светог синода, вели се на питање: Шта је црква? ово: „Црква је људско друштво“.²²⁾

То исто вели од прилике и архиепископ казански Антоније у својој православној догматици, кад каже: „Црква је богоустановљено друштво људи“.²³⁾

Дакле ни овде немамо ми опште примљене дефиниције за догмат о цркви.

3. Сад се рађа питање: где ћемо ми наћи авторитативну дефиницију за православно догмат о цркви?

Пошто по науци православне цркве у њој врши непогрешно учитељство једино васионски сабор²⁴⁾, то доследно за њу је само она дефиниција догмата о цркви непо-

грешна, општеобвезна, авторитативна, коју би дефинисао васионски сабор.

Па имамо ли ми таквих закључака васионских сабора, из којих би та дефиниција већ по себи извирала?

Заиста је чудновато, ма да је до сад и у православној богословској науци чешће пута питање о дефиницији догмата о цркви расправљано²⁵⁾, да се при свем том није никад на то указивало, да ли ми већ немамо такве дефиниције баш у закључцима васионских сабора?

Преко тога се до сад тако прелазило, као да ти закључци или не постоје, или пак ништа не садрже о нашем питању.

А особито у садашњим околностима, где се живот православне цркве на свим крајевима, услед слободнијих политичких прилика, опет почео свестрано развијати, да како да је нужно знати, шта је, по православно схватању, црква?

Само тако моћи ће се онда у православној цркви с једне стране одржати законити организам а с друге стране фиксирати одношај између јерархије и пастве.

Где дакле да тражимо ми авторитативну дефиницију за православно догмат о цркви?

Нигде другде, до у 64. канону пето-шестог васионског сабора.

А да је тако, то сведочи ево садржај тога канона, који гласи: „У једној цркви поставио је бог, по слову апостола, разне удове. Овај нек је ухо, а онај нек је језик. Овај нек учи, а онај нек се учи. Нисмо сви језик, не сви апостоли, не сви пророци, не сви учитељи. За што да се правиш пастиром, кад си овца? За што да се вадиш за главу, кад си нога? За што да се правиш војсковођом, кад си прост војник?“²⁶⁾

Шта дакле извире већ по себи из ове авторитативне дефиниције пето-шестог васионског сабора о догмату о цркви?

Извире:

1.) да пошто се они, који цркву сачињавају, зову „удовима“, да је доследно та по њима сачињена црква „тело“;

²⁵⁾ Тако н. пр. не само у руским, него и у грчким богословским листовима.

²⁶⁾ Види исти канон код W. Beveridge, Synodicon I., 233.

¹⁵⁾ Гал. 4, 26.

¹⁶⁾ Јовн. 10.

¹⁷⁾ Мат. 4, 17.

¹⁸⁾ Мат. 13, 20, 22; Марк. 4; Дел. 14, 27.

¹⁹⁾ Види те разне називе скупљене код J. Schwane, Dogmengeschichte der patristischen Zeit (Münster 1869), 817—821.

²⁰⁾ Одговор на 83. питање.

²¹⁾ Члан 10.

²²⁾ Српско издање истог катихизиса у Београду 1877. страна 64.

²³⁾ Издање у Петрограду 1862, страна 196.

²⁴⁾ Послање православних патријараха о православној вери, члан 2. и 12.

2.) да пошто је овде у питању православна црква, да је она на према томе „тело православних“.

Истина реч „православни“ могла би се заменити и са речи „правоверни“. Но пошто обе те речи имају један и исти значај, јер „право славити бога“ или „право веровати у бога“ једно је и исто, као што је и православни исток само ради тога усвојио назив „православље“ у место „правоверје“, да се тиме, по свом вајкадашњем обичају, китњасте је изрази, а пошто је даље православна црква под тим именом увек постојала, постоји и постојаће, то је дакако прикладније да се каже „православни“ у место „правоверни“.

Православни догмат о цркви мора дакле на питање: „Шта је црква?“ да одговори: „Црква је тело православних“ — „*Corpus orthodoxorum*“ — „*Τὸ σῶμα τῶν ὀρθοδόξων*“.

С те четири речу „Црква је тело православних“ изражено је пак све т. ј. не само суштина цркве, него и њена православна вероисповест по свим својим односима.

Но не само с тих гледишта, него и по томе, што ова дефиниција извире из закључка једног васионског сабора, који је у овом питању једини меродаван, мора се она авторитативном за православну цркву назвати.

„ПРЕДЛОГ ДИСЦИПЛИНАРНЕ УРЕДБЕ“.

Цела васиона, цело човештво, све државе и институције, свака темељна и добра организација битице, одржава се и успева под извесном својом дисциплином. Што чвршћа и прецизнија дисциплина, тим сигурнији ред и рад, а повољнији резултат.

Дисциплина је *conditio sine qua non* у свету анорганском, толи не у органском. Хармонија у свемиру резултат је дисциплине у правцу дотичних закона. Поредак у друштву тако исто.

Без дисциплине нема ни њених последица; не постизава се цел, ма како се она у теорији замишљала узвишена, у плану мисли зажелела и представила велика, уставном ма којом.

Све што у свету и у друштву бива добро и корисно, успешно и повољно, све је то резултат дисциплине.

Дисциплинована институција и организација, ма како незнатна у цели својој и идеји, показаше увек више резултата него недисциплинована ма са како великим задатком.

Ма каква организација без дисциплине бива и остаје дезорганизација, са свима својим последицама. Таква организација је и наша црквено-народна аутономија, са свима својим уредбама.

Погрешна у основи, непотпуна у изради, непрактична у изведењу своје, па још недисциплинована у сваком делу своје, зар је могла резултовати чиме другим, него горким нам искуством о дезорганизацији нашој на свима позицијама, у свима институцијама наше толико браћене аутономије.

Умови, који су способни да се користе прошлости и искуством; родољуби, који су морално јаки, да своје властите погрешке признаду у науци тога искуства и да их се одрекну пред гвозденим логиком чињеница прошлих, које их упућују на темељитије и боље, целисходније и корисније мисли и осведочења, те који у тој моралној свести и јачини својој желе да послуже истинитој срећи, сигурном напретку народа и цркве своје, и сталном, здравом и објективном уређењу и консолидовању црквено-народно-аутономног нам организма и живота, не обзирући се на ефемерне сласти варљивог и ћудљивог популаритета, него слушајући своју родољубиву сриску и чисту савест, — прегли су у најновије време, да реорганизују ту нашу још једину аутономију, основном здравим и сталним, уредбама целисходним и условом сваке организације, — дисциплином.

До сад је, тако рећи, сваки атом у организму аутономном могао радити како

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је хтео или нерадити докле је хтео, па да га глава не заболи, ма целу автономiju довео ad absurdum, а управни јој апарат кочио.

Све је то хтело заповедати, а нико слушати. Сваки је хтео права, нико дужности. Сваки је тражио само претензије, а нико није био готов на жртве. Само се истицало „ја“, а ретко респектовао ко други.

Елементу, којем су појмови реда и рада, дужности и одговорности страни и немили, пријало је таково стање. У таквој автономiji недисциплине истицао је он права народа, ради претензија и аспирација својих, а за све оно, што је било преко плота тих претензија и аспирација, слабо је марио.

За то је могло и морало бивати све, што је било по нашој автономној кући, на рачун цркве и народа, а за рачун егојизма личног, у најбољем случају партизанског.

Умови, који мисле и који знају куда то све одвести може, који се озбиљно старају за цркву, народ и автономiju, а у истинитом родољубљу и са чистим и отвореним смеровима опште цели, уверени да овако даље не сме бити у интересу баш автономije, — спремише будућем сабору на расправу и „предлог дисциплинарне уредбе“.

Осећајући досадање немање такве уредбе на сваком кораку автономне нам управе, сваки пријатељ автономije и истинити и разуман родољуб морао се зарадовати томе предлогу саборског одбора.

Јер она треба нашој цркви и народу, као што треба дух телу за живот.

Тако ми, ал не сви.

Тек се појавио предлог те уредбе, ал се одмах појавише и они, којима дисциплина не годи.

Надаше вику, пустише ракетле, бомбе и фразе, грдње и подвале, и тиме поздравиле „предлог дисциплинарне уредбе“, место да га дочекаше на хладан и објективан разлог, те пропратиле умном и хонетном дискусијом, која је својствена само умним и хонетним јавним раденицима.

Место свега тога, ево њихових разлога: „Нови шамар“: скамењивање, стајање памети, страшна наказа, грозни мамелуци,

играње сваке жилице, грозно узбуђење, новинарска пристојност, жалосни син, калуђерски семинар, избацивање разумних, поштених и независних, калуђерска заповед, позивање угарске владе у помоћ, лудница, ругло просвећеног 19. века, натражњаштво, — сувишна узрујаност.

Тек што пређе та узрујаност у Новоме Саду, ал се исписа и у Загребу „Ново насиље калуђерско“: смртоносна сјекира, искључивање српског народа из цркве и школе, одузимање српском народу и његовом народном (има ли и још које?) свештенству и учитељству право вршења самоуправне власти, позивање народа на устук, бесавесно дражење и изазивање народа, претња, која се свршује само онда, кад — сможди и уништи, а то све ваљда у „савлађивању себе“, и у самосвести, „да сав наш оострани живот народни зависи од чврсте узајамности народа и његове јерархије“.

Сигурно Загреб није хтео сву ловорику да остави Новоме Саду!

Е па ко би посумњао, да овако што може написати само извесна журналистика; да тако умно и солидно, стручњачки и родољубиво уму расправљати предлог за сабор само извесна господа?

У полемику нећемо улазити, јер за такву полемику није ни овај лист, нити ми за њу имамо оружја.

Но не можемо, куријозума ради, да не забележимо из првог чланка ово: „Но и то није доста. Епископ и патријарх те (кога?) могу да казне, ако си црквено-школски одборник и њима не идеш у вољу без истраге и без суда глобом до 50 фор. (§. 20.) На здравље!“

А у том §. 20. гласно и јасно стоји ово: „Те редне казне могу **изузимајући глобе** — изрицати и председници црквених власти“.

То је баш: на здравље! Је ли то малиција и инфамија, или је то смушеност и глупост?

А сад би молили дотичне кругове и странке, да нам одговоре на ова питања:

1.) Признају ли они неопходност дисциплине у нашој автономiji, дакле и потребу дисциплинарне уредбе?

WWW.UFIBRS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

2.) Знају ли они чији је „предлог дисциплинарне уредбе“? Ако знају, за што алармују своју публику на једну особу, на чак и калуђерство?

3.) Шта је цел онаквом писању и оној жестињи, дражењу и претњама, фразама и сентименталности?

4.) Да ли су то разлози њихови, којима би можда хтели капацитовати саборске чланове?

5.) Да л' је у таквом писању задатак наше журналистике у очи сабора? То зар журналистичка пертракција предлога за сабор?

За сада хвала саборском одбору на овоме „предлогу дисциплинарне уредбе“, а одаћемо хвалу и свакоме другом, ако бољу уредбу спреми и изнесе пред сабор.

У интересу опште цели и саме наше автономije тражимо: што чвршћу и прецизнију дисциплину.

До сабора је, да тој потреби задовољи. А како ће ју задовољити, то је његова и дужност и право. Ко му умом и памећу послужити може, част му! Ко не уме и не зна, боље да ћути!

Бошко.

ТОЛСТОЈ У ИЗДАЊУ „МАТИЦЕ СРПСКЕ“.

Написао прота Јован Вучковић.

(Свршетак.)

Друга Толстојева приповијетка у 30. свесци „Књига за народ“, носи, као што сам већ рекао, наслов: „Три старца“. Необична нека три старца живе на неком острву. Живе животом чудноватим. Мало говоре, смјешкају се, један у другога погледају и разумјевају се. За њих слабо ко зна. Неки епископ руски чује за њих, путујући једном на лађи из Архангелска. На истој лађи десио се и неки рибар, који је неком приликом код тих старца био. Старци га лијено примили, нахранили, осушили га, па му помогли и чамац оправити. Исти рибар приповиједа путницима о старцима, па чује његову приповијетку и епископ. Причање рибарево заинтересовало епископа. Он би хтио да их види. Обрати се на крманаша: како би било отићи тамо. Крманаш му вели: а ко ће вјеровати рибарима, они за час што год исприповиједају; но баш ако је нужде, могло би се лађом доћи до близу острва, па онда на чамцу на острво. Капетан лађе такође одговара епископа да не иде к тим старцима, јер, вели, као што је он за њих слушао, то су неки глупаци. Али епископ хоће да их види. И учинише му по вољи. Дошавши на острво нађе епископ старце. Клањају се они епископу, он их благослови, они се још дубље клањају. Епископ их

ослови, каже им како је чуо да се они на том острву спасавају и Христу Богу за људе се моле, па је дошао као слуга божји да њих, слуге божје, види и поучи чему, ако може. За тијем их упита: како се спасавате и како служите Богу? Старци му одговоре: Не знамо ми Богу служити, ми служимо само себи, и хранимо сами себе. Епископ их пита: а како се молити Богу? Најстарији старац одговори: ево како, троје вас, троје нас, помилуј нас.

Начули сте нешто за свету Тројицу, али се не молити добро, рече епископ старцима и даде си труда да их научи молитву Господњу. Ријеч по ријеч говорио им је епископ молитву „Оче наш“, а они за њим. Цио дан мучио се епископ. По сто пута морао им је понављати једну ријеч, док би је они научили изговорити и док би је запамтили. Већ се било смркло, кад старци сваки за се знадоше прочитати „Оче наш“.

Свршивши свој посао, опрости се епископ са старцима и пође на чамцу до лађе. Пловећи к лађи још је чуо молитву старачку. Сложили у три гласа, па се моле. Кад је даље одмакао, изгуби се глас, само се још виде старци на обали, на истоме мјесту гдје их је он оставио.

Лађа пође својим путем. Путници полијегали. Но епископу се не спава. Мило

му је што га је Бог послао да помогне оним божјим старцима, да их научи слову божјем. Дао се епископ у мисли и гледа на ону страну, гдје се изгубило острво. Наједаред опази неку свјетлост на таласима. Не може да распозна шта је, али свјетлост све ближе долази. Пита епископ крманона, шта ће то бити, а види већ и сам шта је. Јуре старци по мору, бијеле им се и блистају сиједи браде и приближују се лађи.

Од призора тога препаде се крманон, обори вику, зачуше и путници и поуостајаше, па нагнуше на крман да виде чудо. Трче старци по мору као по суху, сва три трче по води, као по земљи, а ни један ногом да миче. Трче и довикују да се брод заустави.

Још се брод није ни зауставио, а старци већ ту, пришли са свим до под ограду и сва три у глас проговорише: „Заборависмо, слуго божја, заборависмо твоју науку! Док смо учили и пофторавали, знали смо које-како, омаче нам се једна ријеч, заборависмо, и све се излиња. Не знамо сад ни ријечи, него да нас научиш још једаред“.

„Прекрсти се архијереј (од чуда), наже се к старцима, па им рече: „стићи ће и ваша молитва до Бога, старци божји. Не треба ја да вас учим, по ви се молите за нас грјешнике!“

„И поклони се архијереј старцима до земље. А старци се зауставише, окренуше се и пођоше натраг по мору. И до самог јутра свјетљаше се од оне стране, којом одоше старци.“

И у овој приповијетци дао је Толстој израза једној својој мисли, донекле истој, као што је и основна мисао прве приповијетке. Необична нека глупост долази до побједе и у једној и у другој. Тамо Иван-лудак. Овдје глупа три старца. Не зна се ко је глупији. Ова три старца задивљала. Цио дан нијесу кадри научити ни педесет ријечи. Па бар да су то ријечи из туђег језика! Али они су Руси, њима језик „Оченаша“ није стран. И ипак га не могу да науче. А кад научише, одмах и заборавише. Бадава, треба бити глуп, па ћеш по Толстојевом напутку постати цар; треба бити

глуп, па ће ти се и највиђенији људи у друштву поклонити!

Може слушати Толстоја, ко год хоће. А моради би га бар послушати они, који му славу разносе по свијету. Но све једно. Мени није главно то, мене се тиче питање, шта ће наш српски народ моћи научити из ове приповијетке, коју је са 30. свеском књига, њему намијењених, у руке добио? На то питање требало би да нам одговори „Матица српска“. Мјесто Матице можемо одговорити и ми, који емо прочитали ово чудо. Није тешко одговорити.

Људи народе, шта ће ти црква, шта ће ти вјерозаконска настава, шта ће ти богослужење, шта ће ти попови, шта ће ти манастири, шта ће ти калуђери, шта ће ти молитва, шта ће ти владика?! Зар не видиш Толстојева три старца, који нит служе Богу, нит знаду Богу служити, који са недотупавном неком формулом осигуравају спасење душе своје, и не само то, већ бивају и у самом своме тијелу прослављени, блистају се таворском свјетлошћу и ходе по води као по копну?!

Ето, то може наш народ чути из приповијетке о три старца. А ја не вјерујем да би „Матица српска“ хтјела овакав наук давати нашем народу. Па ако би баш и хтјела, не би ипак смјела. Донде, док год „Матица српска“ рачуна на потпору православнога свештенства и православнога народа, дотле не смије авторитетом својим бунити народ против хришћанске православне цркве. Матичари могу бити Толстојевци, Матица не смије то бити. А ако Матица објављује, ма и прикривено, рат православљу и хришћанству, тад хришћанство и православље мора ступити у борбу против ње и бранити основе своје. Православно свештенство и народ православни не би никако смјели потпомагати радњу њезину, па ма она вашила за помоћ и апеловала на родољубље српскога свештенства. Помагати такву Матицу, значило би бити издајник свој, своје цркве и своје вјере. Или би можда смио српски православни епископ, српски православни свештеник, Србин православно вјере, помагати да се расклимавају основи Христове цркве? Ја мислим да не би. Сви који се још крестом крестимо и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ријечи божјој вјерујемо, морали би се клонити друштва, које крста не признаје и ријеч божју на зло изврће.

Не велим да је наша Матица хтјела уложити свој углед у рушење онога што е нама свето. У дну душе сам увјерен, јда су приповијетке Толстојеве дошле у списак њезиних издања једино непажњом, непроницањем у њихов смисао и тенденцију, можда чак и свјесно, а у доброј намјери. Али такве непажње ипак не би смјело бити. Епископи, свештеници, православни Срби, који су чланови „Матице српске“, морали би се запитати: гдје смо? Проповиједати учење црквено, говорити о неопходности богослужења, о потреби молитве, о хришћанској просвјети, то проповиједати, а на другој страни потпомагати онога који сву ту проповијед преставља лакрдијом, то се у најмању руку може назвати недозвољеном безазленошћу. Оне пак, на које највише рачуна, не би смјела Матица наша доводити у овакав тјеснац.

Истина је, наше црквене власти врло су толерантне, као што је и наша црква толерантна. Али то мирно гледање насртаја хришћанству непријатељског духа на тијело цркве, мора имати негдје својих граница. У осталоме, свештенику и православном хришћанину и не треба власти, да га задржава од оног што Христовој цркви није на корист.

Мислим да се сад разумијемо. Погрјешка је учињена. Нека се бар не учини друга.

Знам да ће их бити, који ће хтјети правдати писање Толстојево, који ће рећи да Матица није учинила ништа страшно, пруживши народу нашем приповијетке Толстојеве.

Биће их, који ће рећи: па Толстој учи оно исто што и свето писмо учи. Ако Толстој н. пр. проповиједа: не противите се злу, он учи оно што је из светога писма научио. Ако он учи: не молит се многим ријечима, говори он оно исто, што и свето писмо говори.

Тако и јесте. Толстој говори оно што и свето писмо, само не говори онако као што свето писмо говори. Толстој има своје свето писмо. Неколико реченица из светога

писма, то је његово свето писмо. Па таква је онда и његова вјера.

У јеванђељу Матејеву, у петој глави, тридесет деветом стиху, сачуване су Христове ријечи: да се не противите злу. Толстој их је прочитао. Његова логика извела је из тих ријечи закључак: зла нема! Ја вам велим, да се не противите злу, рекао је у једној прилици Исус Христос. А Толстој надовезује: не противите се ни личном, ни опћем непријатељу.

Да, Христос је изрекао оне ријечи. Ма није изрекао само те ријечи. Забрањујући својим посљедоватељима да се свете за личне увреде, он их на другом мјесту позива да и живот свој жртвују за ближње своје. Кад непријатељ тебе нападне, поступај с њиме братски. Тако ћеш га лакше побједити, злобу његову спржиће твоје добро, које ће му падати на главу као жива жеравица. Али кад непријатељ нападне ближње твоје, кад нападне друштво у коме ти живиш, онда га брани, ма и животом платио. И ово је наука Христа Спаситеља. Но Толстој је не прима у своје јеванђеље.

Пред прву своју приповијетку није Толстој ставио мото из јеванђелија, али види се камо нишани. Пред другом стоје пак јеванђелске ријечи као мото. Седми и осми стих шесте главе Матејева јеванђелија су основа за приповијетку. И гле чуда! Толстој наводи тај седми и осми стих, да са њима потре девети! Дотичну изреку Христову он неће да разумије онако како треба, он не види у тим ријечима осуду незнабожачког „празнословља“, он неће у тим ријечима да види скретање пажње хришћанинове са букве на дух, не, он мисли да смије на основу тих ријечи прогласити као право учење и то, да човјек не мора знати ни „Оче наш“. Мари он што Христос одмах у деветом стиху вели: „овако се молит: *Оче нашъ. иже еси на небесѣхъ*“ и т. д. У Толстојевом јеванђелију нема те молитве! Ње човјеку не треба, па ипак може он постати још славнији него сами Христос!

Само из ово неколико ријечи може се видјети, колико се може оправдати Толстојево учење са стране сагласности своје са јеванђелијем. Чупајући поједине реченице

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

из јеванђелија, он хоће јеванђелије да са-
тре. А то ради за то, да лакше задобије
рускога мужика. Он ради самовољно, баш
као и наши Назарени. Али, давно је ре-
чено, да је тако могуће сваког човјека на
вјешала довести!

Само онај који не признаје автентич-
ност јеванђелија, и у опће светога писма,
може поступати онако као што Толстој
поступа. А зар би било могуће, да је наша
Матица хтјела стати на негативно стано-
виште, у критици текста светога писма?
Ја сам увјерен да није.

Даље нећу говорити. Колико је наш
народ добио са ове двије приповијетке Тол-

стојеве, шта из њих може да научи и какво
би становиште морало заузети православно
Српство спрема Матице, кад би она наста-
вила овакав рад, то сам хтио показати. А
то сам можда и сувише јасно показао.

Извршио сам своју дужност као хри-
шћански свештеник, као Србин, као онај
који жели и који је рад да се прикупи у
чланство Матице, а у вршењу дужности
водила ме љубав спрема моје цркве право-
славне и народа мога српскога и наше Ма-
тице српске.

У Карловцима, на велики четвртак го-
дине 1892.

СКУПШТИНА ЕПАРХИЈЕ ПАКРАЧКЕ.

14. и 15. априла о. г. одржана је епархијска
скупштина у Пакрацу. У овој дијецези није
било још од 1871. године епархијске скупштине.
На скупштину дошло је око 50 свештених и
световних чланова — а само је 10 изостало.
После призива св. духа у саборној цркви ис-
купили су се скупштинари у епархијском здању,
у ком је пре била смештена српска учитељска
школа пакрачка. Скупштину је отворио преосве-
ћени г. епископ Мирон Николић лепим и језгро-
витим говором. Разјаснио је, зашто за 21 годину
није било епархијске скупштине и зашто садашња
није пре сазвана. Поздрављајући сакупљене чла-
нове зажелио је, да радњу своју изврше спора-
зумно и у љубави а на корист цркве, школе и
народа. После верификације изабраних чланова,
би на предлог владин изабран за подпред-
седника скупштине Светозар пл. Кушевић,
умировљени велики жупан, а за перовође:
парох Сава Стојаковић и учитељ Коста Дра-
госавац.

Прочитан је извештај о радњи епархијске
консисторије, који је узет на знање. Но пошто
се из извештаја видело, да је оскудица у свеш-
теничким кандидатима, решено је, да се пошаље
из скупштине срп. народно-црквеном сабору пред-
ставка с молбом, да се из народних фон-
дова оснује што више стипендија, по-
моћу којих ће младићи из пакрачке епархије
моћи лакше изучавати гимназијске и богословске
науке.

Извештај епарх. административног одбора
узет је на знање.

Из извештаја епарх. школског одбора видело
се, да је стање српских вероисповедних школа
јадно и жалосно, те да је делање школског одбора
врло незнатно било. Извештај је узет на знање
у нади, да ће рад школског одбора у напредак
бити обилатији и напреднији.

За тим се приступило к избору чланова за
духовну консисторију, и за епарх. администра-
тивни и школски одбор. Пошто се скупштина
није могла сложити са предложеним лицима кан-
дидационог одбора, избор је извршен сутра дан
15. (27.) априла о. год., и то тајним гласањем.

У консисторију дошло је после избора које
старих које нових чланова: 16 свештеника и 8
световњака; у административни одбор 8 свештених
и 16 световних лица; а у школеки 2 свештеника
и 12 световњака, међу којима неколико учитеља.

Као нови чланови изабрани су у конси-
сторију: а.) ови свештеници: Лука Поповић,
Јован П. Јовановић, Сава Стојаковић, Коста Ми-
јачевић, Милутин Митровић и Платон Соларић;
— б.) ови световњаци: Др. Ливије Радивојевић,
Светозар пл. Кушевић, др. Александар Николаје-
вић, др. Богољуб Милетић, Павле Јовановић, Јо-
ван Марковић, Ђорђе Јагњић и Коста Јовановић.

У епарх. административни одбор иза-
брани су: а.) од свештеника: Јово Здјеларевић,
Васа Миоковић, Теодосије Марковић и Марко Ли-
пчић; — б.) од световних: Др. Ал. Николајевић,

др. Богољуб Милетић, Бранко Цвијановић, Павле Јовановић, Светозар Кушевић судца, Илија Чолановић, Јоца Живковић, Тан. Добровић, Андрија Секулић, Јован Марковић, Ђорђе Јагњић, Стеван Сунајковић, Коста Јовановић, Димитрије Панић и Антоније Орлушић.

У епарх. школски одбор изабрани су: а.) од свештеника: прота Ђирил Турало и прота Ј. Штековић; — б.) од световних: учитељ Коста Драгосавац, учитељ Димитрије Грујић, учитељ Милош Боројевић, др. Алекс. Николајевић, др. Богољуб Милетић, Павле Јовановић и Јован Марковић.

Избор конисторијалног фискала одложен је, док се који Србин адвокат не настани у Пакрацу, а међу тим је овлаштен епископ Мирон, да по потреби може позвати или дра Богољуба Милетића из Брода или дра Шобата из Пожеге.

За конисторијског бележника изабран је дојакосњи бележник, Анатолије Јанковић, дворски протосинђел.

За тим се прешло на поједине предлоге.

После подужег претреса примљен је предлог епарх. административног одбора, да се у место четири установи шест протопресвитерата са новим заокружењем у интересу бољег вршења службе и надзора.

Било је доста живе дебате и око предлога епарх. административног одбора, да се од прихода епарх. препарандског фонда — који износи преко 54.000 фор. — установе стипендије за учитељске приправнике из ове епархије. Одлучено је, да се из овога фонда дају стипендије учитељским приравницима само дотле, док фонд не буде нуждан за своје опредељење и док земаљска влада не оснује довољно стипендија за препаранде Србе, те ће се путем сабора поднети зем. влади представка, да се од сада из земаљских ередстава подељују стипендије у већем броју учитељским приравницима српске народности.

Предлог адм. одбора, да се оснује епархијски фонд за потребне издатке админи-

стративне, усвојен је једногласно, те ће се позвати све општине и појединци у овој дијецези, да прилозима потпомогну овај фонд. Високопреосвећени епископ Мирон приложио је одмах 50 фор. и обећао је, да ће по толику своту сваке године прилагати. За њим су и остали скуштинари дали извесне прилоге, тако да је за часак скупљено у самој скуштини 176 фор. за тај фонд.

Одлучено је даље, да свака срп. правосл. црквена општина осигура против ватре своју цркву, парохиски дом и друге општинске зграде, те је упућен епарх. адм. одбор, да ту одлуку изврши.

Предлог свештенства дарувареког протопресвитерата о свештеничкој дотацији, упућен је проти Штековићу, да га као члан одбора петнаесторице препоручи томе одбору.

Није усвојен предлог скуштинара Јована Марковића, да се српској општини пакрачкој призна право сувлашничтва на епархијску зграду бивше српске препарандије, пошто је највиши суд већ пресудио, да је та зграда искључива својина епархије.

Предлог скуштинара Мите Нешковића, жуп. школског надзорника у Беловару, да се за сву митрополију карловачку установи једнак распорез парохиски, те да се свештенство плаћа из фонда, у који би све општине ушлаћивале, — упућен је саборском одбору петнаесторице.

Прихваћен је и упућен епарх. школском одбору предлог М. Милићевића, да се у Пакрацу оснује нижа реална гимназија.

Било је још неколико предлога, који већином нису усвојени.

Епископ Мирон захвалио се члановима при свршетку скуштинине на сложном раду, те се скуштина са одушевљеним ускликом: „Живно владика Мирон!“ разишла 15. (27.) априла у 2 сахата по подне.

За време трајања епарх. скуштинине угостио је и почастио г. епископ скуштинаре у своме двору.

ПЧЕЛА, МЕД И ВОСАК У БИБЛИЈИ.

(Свршетак.)

Врло је интересантна и глава 14. књиге *свдѣй ісраилевыхъ*, из које се види, како је била благословена Палестина

пчелама, да су се ројеви хватали и у чељусти лавове, а мед да је био најглавнија храна Израилцима тако да је долазио и у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

загонетке. Ми ћемо целу ову главу навести, јер држимо, да ће врло зашмати свештенике и богослове, који су пчелари, а тих има — хвала Богу! — данас доста. Та глава гласи овако: И сице Самуџнъ вз ѳамнадъ и видѣ женъ во ѳамнадѣ ѿ дщерей фвѣстѣмскихъ: и угодна бысть предъ нимъ. И възде, и повѣда отцъ своемъ и матери своей, и рече: женъ видѣхъ вз ѳамнадѣ ѿ дщерей фвѣстѣмскихъ: и нынѣ поймите ю мнѣ вз женъ. И рече емъ отецъ егво и мати егво: еда несть дщерей ѿ крати твоѣа, и ѿ всѣхъ людей моихъ жены, такъ ты идеши полти женъ ѿ дщерей иноплемениковъ неубрѣзанныхъ; и рече Самуџнъ ко отцъ своемъ: сію пойми мнѣ, такъ та угодна естъ предъ очима моима. Отецъ же егво и мати егво не разбѣрша, такъ ѿмѣниа онъ ищеть ѿ фвѣстѣмлянъ: вз то ко время владѣхъ фвѣстѣмлане сыны ісраилевыни. И сице Самуџнъ и отецъ егво и мати егво во ѳамнадъ: и проишоша до винограда ѳамнада, и се лъвичирихъ рыкающе во срѣтѣніе емъ. И сице на него дѣхъ гдѣнъ, и растерза егво такъ козлища ѿ козъ и ничтоже каше вз рѣкъ егво. И не повѣда отцъ своемъ и матери своей, еже сотвори. И поидоша, и рекоша женѣ, и угодно бысть предъ очима Самуџна. И возвратиса по днѣхъ полти ю, и вбратиса видѣти трѣпъ лъвовъ, и се рои пчелъ во устѣхъ лъвовыхъ и медъ. И иза егво ѿ устъ егво вз рѣчѣ свои, и идаше идый, и идый. И поиде ко отцъ своемъ и матери своей, и даде ѿмъ, и идоша: и не повѣда ѿмъ, такъ ѿ устъ лъвовыхъ иза сей медъ. И сице отецъ егво кз женѣ, и сотвори Самуџнъ тамъ пиръ седмь днѣй, такъ такъ творатъ юношы. И бысть ввѣгда колтиса ѿмъ егво, приставиша кз немъ тридѣсать дорѣговъ: и быша съ нимъ. И рече ѿмъ Самуџнъ: предлагаю нынѣ вамъ гаданіе, и аще ѿгадающе повѣдите мнѣ сіе вз седмь днѣй пира, и вбратите, дамъ вамъ тридѣсать понавъ и тридѣсать ризъ одеждъ: аще же не возможете сіе повѣдати мнѣ, дадите вы мнѣ тридѣсать понавъ и тридѣсать ризъ измѣнныхъ. И рекоша емъ: предложи гаданіе твоѣ, ұсавшимъ е. И глагола ѿмъ: ѿ садъцагво тадомое изыде, и ѿ крѣпкагво изыде сладкое. И не моглоша повѣдати гаданіа до трѣхъ днѣй. И бысть вз дѣнь четвѣртый, и рекоша женѣ Самуџновѣ: прельсти мѣжа

своего, и да повѣсть тебѣ гаданіе, да не сожжемъ тѣа и домъ отца твоегво огномъ. Или ѿбжжати призвасте ны; И плакаса жена Самуџнова предъ нимъ, и рече: развѣ возненавидѣлаъ еси мене, и не возлюбилъ еси мене такъ гаданіа, еже еси предложилъ сынѣмъ людей моихъ не повѣдалъ еси егво мнѣ. И рече ѿ Самуџнъ: се отцъ моемъ и матери моей не повѣдахъ сегво, и тебѣ ли повѣмъ; И плакаса предъ нимъ седмь днѣй, вз наже вѣ ѿмъ пиръ. И бысть вз дѣнь седмый, и повѣда ѿ, такъ стѣжи емъ: и та повѣда сынѣмъ людей своихъ. И рекоша емъ мѣжи градѣти вз дѣнь седмый прежде зашествіа солнца: что слаждше меда; и что крѣпка лѣва; И рече ѿмъ Самуџнъ: аще не бысте вращи юницею моею, не бысте үвѣдали гаданіа моего. И нападе на него дѣхъ гдѣнъ, и сице вз Яскалнъ, и изби тамъ тридѣсатъ мѣжей, и вза рѣзы ѿхъ, и даде рѣзы повѣдавшимъ гаданіе. И разгнѣваса таростію Самуџнъ, и възде вз домъ отца своего. Жена же Самуџнова иде за инаго мѣжа, иже бысть единъ ѿ дорѣговъ егво.

Српски гласи загонетка овако: Од онога који једе изиде јело, и од љутога изиде слатко, а одгонетљај овако: шта је слађе од меда и шта је љуће од лава?

Гдѣвѣ гдѣни истинны, вправданны вкѣпѣ: вождѣлѣнны паче злата и камене честна многа, и слаждша паче меда и сота. — Псалом 19. 10.

Икво вода изинахса, и разкыпашаса всѣ квести моѣ, бысть сердце мое такъ воскъ талъ посредекъ черева моего. — Псалом 21. 15.

Икво исчезаетъ димъ да исчезнѣтъ: такъ таетъ воскъ ѿ лица огня такъ да погнѣнѣтъ грѣшници ѿ лица Божіа. — Псал. 67. 3.

Горы такъ воскъ растахша ѿ лица Гдѣна, ѿ лица Гдѣа всеа земли. — Псал. 96. 5.

Еси языцы вбыдоша ма, и именема гдѣнимъ противлахса ѿмъ: вбывѣдше вбывдоша ма, и именема гдѣнимъ противлахса ѿмъ: вбывдоша ма такъ пчелы сотъ, и разгнѣваса такъ огонь вз терни. — Псал. 117. 11—12.

Не похвали человекка вз красотѣ егво, и не вѣди ти мерзокъ человеккъ видѣніемъ своимъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мала есть въ пернатыхъ, и начатокъ сладостей плодъ ея. — Кн. премудрости Исуса сына Сирахова 11. 2.

Начало всяка потребы въ житіе человекъ, вода, и огонь и желѣзо, и соль и семідалъ пшеницы, и млеко, и медъ, кровь гроздова, и масло, и риза. — Сирах 39. 32.

И вѣдетъ въ той день позвиждетъ гдѣ мѣхъ, иже влаждютъ частію рѣки египетскія, и пчелѣ, иже есть въ странѣ асирійскій. — Кн. пророка Исаи 7. 18.

Медъ вѣрѣтъ иждѣ члѣреннѣ, да не какъ пресыщенъ изблюши. — Книга притчей Соломонихъ 25. 16.

Исти медъ многъ не добро. — Солом 25. 28.

Иждѣ медъ сыне, благъ бо есть сотъ, да насладитса гортань твою. — Солом 24. 13.

Гамъ же Іованъ имаше ризъ свою ѿ власъ вельблѣждѣ, и помѣхъ члѣнъ въ чреслѣхъ своихъ: снѣдѣ же егѣ вѣкѣ прѣжје и медъ дивій. — Матѣей 3. 4.

Бѣ же Іованъ вболченъ власи вельблѣжди, и помѣхъ члѣнъ въ чреслѣхъ егѣ, и ядъ акріды и медъ дивій. — Марко 1. 6.

Они же даша емѣ рыбы печены часть, и ѿ пчелъ сотъ. И вземъ прѣдъ ними яде. — Лѣка 24. 42.

Осим овихъ места у старомъ завету спомиѣ се медъ још и у књижи Јова, Јеремије, Језекиѣ и на другимъ још местима, тако да кадъ би се сва та места споменула, изашао би број 59. Восакъ се спомиѣ шестъ пута, а пчела петъ пута. У новомъ завету пакъ медъ се спомиѣ само на три споменута места.

Карловци.

Ј. Ж.

Л И С Т А К.

БЕЛЕШКЕ.

— (Сједница епархијске консисторије горњокарловачке од 19. марта о. г.) Положили су заклетву нови конс. чланови: Стево Кокотовић, трговац и Симо Шарац, умировљени кр. рачунарски надсавјетник. — Администрација смрђу јереја Николе Медаковића упражњене парохије Сјеничака, подијељена је јереју Николи Милићу, досадашњем капелану плашчанском. — Позвани су на изјашњење парох и учитељ јошански гледи цјенија у цркви јошанској и наплате за исто из закладе покојнога Дана Бањанина. — Препоручени су неки сиромашни свештеници за потпору из земаљ. средстава. — Јереју Данилу Рајачићу подијељена је администр. парохије залужничке. — Одобрен је презид. распис стечаја на нову парохију у Врелу. — Одбијен је уговор црквеног одбора у Љесковцу (Плитвице) са сликаром Јосифом Кречовом о сликању цркве љесковачке, због тога, што је прошлијех година забрањено Кречову наше цркве сликати. — Узето је на знање саопштење високе Владе о именовану Николе Ерцеговца за катихету у Глини. — Наложено је јереју А. М. свештенику средњегорском, да одмах пол. власти изда заостале матичне дупликате, а на рачун јереја Ст. Б., који је то у

своје вријеме занемарио. — Узето је на знање саопштење Шк. Савјета о том, да су манастирѣци Никола Кукић и Стево Марковић примљени као нередовни слушаоци у учитељску школу карловачку. — Наложено је нотарјату консист., да инротулира акта Уроша Пејића, и да ротулуе тај поднесе најближој консист. сједници. — Због болести јереја Стевана Ножинића одузета му је управа парохије градуске и повјерена сусједном свештенику, адм. парохије староселске, јереју Гаврилу Лончару. — Издат је налог, да се уреди протоколи парохије требињске, а јереј Симо Јаковић, који је исте занемарио, кажњен је. — За привременог катихету у Раковцу мјесто обојелог проте Николе Живковића, постављен је јереј Манојло Грбић. — Позвани су неки јереји на стечајни испит за дан 28. маја (9. јуна) 1892. — Помилован је јереј Милан Гламочија и подијељена му администрација парохије првољубинске. — Умољена је висока Влада, да пригодном преинаке „Буквара“ за основне школе, поправити даде нека мјеста, противна учењу наше цркве. — Издат је налог окружним протамма, да под личном одговорношћу купе у својим поручјима претплату на „Српски Сион“ од црквених општина и свештенства. — Издат је свештенству

WWW.UNILIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

напутак: кад и до којих граница смије и може искати архијерејску диспензу за вјенчавање. — Издат је напутак свештенству гледе једнообразности у служењу. — Заповеђено је паросима, да у парохијалним становима станују, ће гођ га има, и ће је за становање способан. — Препоручене су свештенству и народу црквене бесједе пок. владике Теофана. — Послан је извјештај високом Саборском Одбору о протопресвитератској капеланији плашчанској, коју је пет година и један мјесец дана обслуживао јереј Јосиф Вукелић, а никад му ништа за ту службу плаћено није. — Осим тога су још неке брачне ствари помакнуте у напред.

Р.

— (Епарх. школеки одбор у Темишвару) држао је своју редовну седницу дана 16. (28.) апр. 1892. под председништвом дра Бранка Стевановића, подпреседника еп. шк. одбора, а у присуству чланова: протојереја Павла Јовановића, пароха сиришког, дра Ранка Гранића, адвоката и Глише Јорговића, срп. нар. учитеља у Вел. Кикинди. Известилац: Јован Новаковић, парох, као заменик епарх. школ. референта. Бележио је: Петар Милић, конс. бележник. — У овој седници расправљено је и решено до 40 предмета, од којих помињемо само главније: 1.) Поводом извештаја м. шк. одбора у Врањеви, да је тамошњи многогодишњи учитељ, Станислав Николић, напрасном смрћу преминуо, постављен је до краја 1891.—92. школ. године за привременог учитеља тамошњег, свршени приправник, Сава Рајковић, а општина је упућена, да у смислу закона стечај расписе, избор учитеља обави и о успеху епарх. управи извештај поднесе. — 2.) На захтевање в. Н. Ц. Ш. Савета, поднеће му се извештај о тужби против учитеља Д. П. у В. С. М. са свима списима и документима, који доказују идентичност истог учитеља — и како је он постављен за учитеља. — 3.) На образложену представку и молбу јозеповачке цркв. општине, дозвољено јој је, да може школски прирез свој од 5 на 10% повисити, пошто досадашњим прирезом од 5% није могла све своје школске потребе подмирити. — 4.) Са омањим неким изменама одобрен је план и прорачун срп. православне цркв. општине срп. црњанске, у погледу зидања нове школеке зграде. — 5.) Одбачен је закључак „црквено-школског“ одбора у Јозепову, по ком је школску земљу (по сесије) на 10 година без јавне дражбе у закуп издао Светозару Бикићу, за 405 фор. годишње закупнине, јер по-

стојеће установе наше не познају „црквено-школски одбор“, — и јер је по закону цркв. скупштина позвана и надлежна, да уз одобрење епарх. власти, црквено-општинска и школека добра под најам и закуп издаје. — 6.) Најстрожије је наложено печканској цркв. општини, да школу своју оправи, чисто држи и са нужним училима снабде. — 7.) Срп. правосл. цркв. општина нађалска упућена је, да што пре отвори још један наставни разред, како би сва за дневну школу способна деца у школу ићи могла. — 8.) Срп. нар. учитељ Ј. А. у В. Б. позван је, да за 15 дана искаже, да је вис. кр. угар. министарству богочасти и јавне наставе поднео молбу, да би решен био дужности полагања испита из мађарског језика. О чему се административни одбор торонталске жупаније, предходно знања ради, известити има. — 9.) Поводом дописа кр. шк. надзорника за торонталску жупанију, да је учитељица В. Б. у Срп. Ст. Мартону, пошто је за учитељицу у Куманима изабрана, школу у Срп. Ст. Мартону напустила и у Кумане отишла, известиће се речени надзорник, да је иста учитељица на основу школ. уредбе и дисциплинарних правила за срп. нар. учитеље, упућена, да се има вратити у Срп. Ст. Мартон, да тамо прописано време дослужи. — 10.) Укинут је закључак цркв. одбора у Башахиду у погледу избора С. Т. за месног шк. управитеља, пошто избор шк. управитеља спада у делокруг цркв. општине т. ј. скупштине. — 11.) Поводом дописа кр. шк. надзорника о недостатку шк. просторија у Срп. Кларији, изаслан је заменик шк. референта јереј Јован Новаковић, да на лицу места стање школ. зграда прегледи и извиди: зашто иста општина није досадашњим налозима епарх. шк. одбора у погледу проширења школе своје са још једним односно два наставна разреда задоста учинила? — 12.) Пошто неки школски одбори још никако нису поднели годишње школеке исказе за год. 1890.—1., то су исти најозбиљније позвани, да тој дужности својој што пре и у најкраћем року одговоре, тим пре, што су ти искази неопходно нужни управи овој, као грађа за састављање генералног шк. исказа и извештаја, који се в. Н. Ц. Ш. савету поднети има. — 13.) Срп. правосл. цркв. општина у Црнојбари, поднела је оригинално учитељско сведочанство новоизбраног учитеља свога, Вељка Анокића; те пошто је избор истог учитеља од стране епарх. шк. одбора одобрен, то ће се сви списи по закону поднети

В. Н. Ц. Ш. Савету, ради сталне потврде избраног учитеља и ради издавања декрета. — 14.) Тужба срп. правосл. цркв. општине у Ђ. против тамошњег учитеља Ј. М. издања је на извиђење и извештај о томе, протојереју и члану еп. шк. одбора Павлу Јовановићу. — 15.) Потврђене су школ. фасије меленачке цркв. општине у погледу отварања двају нових наставних разреда, и поднеће се в. Н. Ц. Ш. Савету на више одобрење. — 16.) Одобрен је план и прорачун Ђалинеке цркв. општине, у погледу зидања нове школ. зграде. — 17.) Извештај цркв. одбора меленачког, да је закључно, да женекој задрузи Српкиња у Меленцима, са годишњих 300 фор. ради отварања дечијег забавишта у помоћ притече, молећи за одобрење тога закључка свог; уступа се овдашњем епарх. адм. одбору на надлежно решење. — 18.) Тужбена пријава привременог учитеља Ђ. М. у Б. против председника цркв. општине тамошње Д. К., издања је члану овог епарх. шк. одбора, Паји Поповићу, учитељу вел. бечкеречком, на извиђење и извештај. — 19.) На брзојавну жалбу учитеља М. П. у Н. упућује се цркв. општина дотична, да жалбенику, у колико би жалба му основана била, заосталу му учитељску плату одмах изда; а уједно је жалбеник упозорен, да у будуће има жалбе и молбе своје управи овој у писменим поднесцима, а не брзојавним путем подносити, пошто се брзојави не могу за доставерне сматрати. — Осим тога одобрени су многи предрачуни и рачуни школски, а неки су дотичним месним школ. одборима на исправак према учињеним примедбама враћени. Ј. Н.

ЧИТУЉА.

— († Др. Сава [Станислав] Поповић) монах манастира Бездина, преминуо је 28. априла о. г. у М. Чанаду на крилу матере несретнице и тужног оца, у 27. години млађаног живота свог. Региструјући овај тужни факт, душу нам обузима нека тужна сет, нека неисказана жалост, потичући из дубине душе и будући у нама најнежније осећаје, јер ето неумитна смрт нам и опет отрже једног члана, који је — и ако још млад — у свету лепа имена стекао, и који је временом, по знању и спреми својој, могао заузети једно од оних места, која по прошлости нашој без интелегенције, без црквене свести ни замислити не можемо. Зао удес га ето слом; неумитна и

неизлечима болест покоси га у најлепшем цвету живота му, на прагу оном, где почиње живот, где почиње име и почиње слава.

Др. Сава Поповић свршио је гимназијске науке своје у Вашархељу и Араду и био је један од бољих ђака. По свршеној гимназији хтеде се најпре одати философској струци, али се још за рана пробуди у њему воља и наклоност за монашки чин, и убеђен о том, да ће са правничком спремом као калуђер од веће користи за цркву бити, ода се изучавању правничких наука и похађајући вредно предавања, сврши их с добрим успехом на пештанском свеучилишту; неко време је и у Бечу пробавио. По свршеним наукама положи на пештанском универзитету политички докторат и пође да сврши и карловачку богословију, и свршив ју закалуђери се у ман. Бездину у пролеће 1891. г. Но болест и невоље натераше га, да рукополагање своје одлаже, и тако се деси с једним од наших најобразованијих калуђера да је умрло, без да је постигао и најнижи степен јерархије наше. Јединствен у јерархији нашој случај овај даје се протумачити само тиме, што је он у болести својој, која је у последње време отела била маха над њиме, изгубио и вољу и наду, видећи, да му је труд од преко 20 година, ког је сабирајући као мрав, у будућност своју уложио, узалудан, јер је и сам видео, да му болести нема лека, и у тој душевној борби, која му је болест још већма унапредила, дошао је у колизију са самим собом, са целим друштвеним поретком, са законима природе, који баш од њега узеше и укратише оно, што је сваком најмилије — кренко и чило здравље. У опште му се над целим животом простире нека трагична појава, која буди у нама сажаљење и која нас подсећа на игру и ђуд удеса, који једног у гроб тера, а другом немилице дели срећу и дарове своје. За што је баш он морао бити тај, који ће сву горчину зле судбе морати да искуен и за што га није могао заменити мањи и лошији који од њега, од ког ни црква ни народ никад толике користи имати неће? Ко би то знао? Али се у свачијем срцу мора појавити неизмеран осећај туге и бола, кад помислимо, да у гроб полагамо једну снагу, један дух, који је у данашњим приликама нашим од превелике користи бити могао. Али као што се ток времена пустом жељом обуставити не може, тако је и удес неумитан, тако се ни судба подмитити не да; ми јој се с искреним болом у души покорити мо-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

рамо, и не преостаје нам друго, но да га као брата ожалимо и оплачемо.

На погребу чинодјејствоваху: Павле Н. Јовановић, прота арадски, Леонтије Петровић, парох и Јевта Петровић, капелан батањски, Андрија Путић, парох чанадски, Дамаскин Ђорђевић, парох нађлачки, Јован Продановић, капелан тисахиђошки, Светозар Луцаји, ром. парох чанадски и капелан његов Јеросим Луцаји. На опелу је држао говор П. Н. Јовановић прота, а на гробљу се у име колега опростио од покојника лепим говором Сретен П. Јовановић, сврш. богослов. Вечан му спомен! Г. В.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. А. Ј. у М. — Ваша беседа отишла је у кошар — јер је испод сваке критике. Похвално је од Вас што хоћете да беседите — али треба најпре да учите и проучавате: шта и како ћете беседити.

Г. В. П. у М. — Ова садашња беседа Ваша задоцнила је те би несувремено било, да је сад доносимо — и ако је иначе са свим добра. — Ви бисте могли за лист и друго што писати — од прилике оно и онако, како сте и пре у практичном правцу писали. Поздрав!

Исправак. У 17. броју овога листа у чланку „Разночтеније“ на стр. 280, у другом ступцу а у 20 том реду од озго, поткрала се случајно погрешка, коју ваља овако исправити: Иза речи „београдско јеванђеље,“ треба да дођу речи „а најдоцније“, а за тим долази: „па за то и одговара“ и т. д.

О Г Л А С И.

О Г Л А С. 51, 1—1

Од стране потписатог председништва ерпеко-православне црквене општине расписује се овим на дан 17. (29.) маја т. г. у 10 сати пре подне јавна устмена понудбена расправа за оправку овдашње ерпеке православне цркве и новог торањског кубета уз укупну прорачунату своту од 3645 фор. 31 новч. а. вр.

Жаобина установљена је са 5% од прорачунате своте.

Дражбени увјети, детаљни трошковник, нацрт, као и сви на ту радњу односећи се нужни подаци могу се сваки дан у обични уредовни сати код овдашњег опћинског поглаварства увидити.

Председништво ерпеко-православне црквене општине у Манђелосу 5. (17.) маја 1892.

Бока Дмитровић,
тутор.

Председник:
Никола Свирчевић.

О Г Л А С.

48, 1—1

По гласу одлуке местног цркв. одбора од 28. апр. (10. маја) 1892. г. има се св. црква ривичка изнутра сва моловати, т. ј. свод кроз сву цркву и после зидови, а тако исто и олтар, — те се ставља до знања сваком подузимачу, — али који је прави уметник — који би исти посао вољан био предузети, да се до дана 17. (29.) маја о. г. у 2 сата после подне, кад ће се на лицу места дражба на мањак обавити, изволи пријавити.

Процена је учињена у 400 фор. а. вр.

Сваки подузимач, који би вољан био лицитирати, има пре тога пред одбором 10 фор. а. вр. вадјума положити.

Примедба. Самоуци неће се примати да лицитирају. — Уметници пак, који би лицитирати хтели, морају као такви сведочење цркв. одбору пре лицитирања покасти, да су доиста уметници прави.

Из седнице ерп. правосл. цркв. општине ривичке, држане 28. априла (10. маја) 1892. год.

Георгије Босилкић,
председник.

С Т Е Ч А Ј.

44, 3—3

У извршењу закључка одбора овога од 26. фебр. 1892. бр. 33/22. расписује се стечај за попуњење два учитељска места на селиштима ерпеке православне општине у Молу. Плата је 300 фор. годишње, 20 фор. у име учитељскога и школскога огрева и слободан стан. На места ова могу се тражити оспособљени учитељи и учитељице а молбенице подносе се у року од 6 недеља дана потписаноме одбору.

У Новом Саду, 19. априла 1892.

Епархијски школски одбор бачки.

С Т Е Ч А Ј.

45, 2—3

На упражњено место пароха у Суботишту, са платом V. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне консисторије, иначе путем надлежног им протопресвитера до конца маја о. г. овамо поднети.

Из седнице консисторијалне у Карловци 21. априла (3. маја) 1892. држане.

Архидијезална Консисторија.

К. Бр. 205.
1892.

С Т Е Ч А Ј

43, 3—3

На упражњено ђаконско место у Вел. Кикинди.

Конкуренти имају своје инстурјисане молбенице од првог уврштења овог стечаја у новинама рачунајући, за 4 недеље дана потписаној консисторији поднети.

Консисторија епархије темишварске.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТЕЧАЈ.

46, 2-3

У каначкој срп. вероисповедној мешовитој школи има се стално понунити учитељско место.

Приходи су:

1.) 300 фор. које учитељ у месечним ратама прима.

2.) 4 ланца ораће земље, на коју учитељ порезу плаћа и једна башта (600 □хвати) изван села.

3.) Два хвата тврдих дрва и сламе колико је за школу потребно. За пероводство добија учитељ 15 фор., а за паушал 5 фор. Од великога ће погребом добити 1 фор. а од малог 50 новч. Стан има у школској згради.

На ово место могу компетовати само потпуно квалификовани и који су испит из мађарског језика положили. Дужности су школском уредбом прописане.

Молбенице, добро инструктиране, треба слати на председника школ. одбора. Рок стечају истиче за шест недеља од првога уврштења у овоме листу, а изабрани ће учитељ своје звање напустити почетком идуће школ. године. Избор ће се на Петров дан обавити.

Из седнице школ. одбора држаног у Канаку 23. априла 1892. год.

Иван Кретић,

председник школ. одбора.

СТЕЧАЈ.

41, 3-3

На једно учитељско место за више разреде на српским вероисповедним школама у Сентомашу овим се расписује стечај.

Са овим местом скопчана је плата од 500 фор. а. вр. у готовом; 4 1/2 лан. земље à 2.200 □%; стан у натури; за 3 хвата дрва 54 фор.; за 3 хвата сламе 30 фор.; за школску послугу 30 фор.; за писаће потребе 15 фор. и за школски огрев 40 фор.

Новоизабраном учитељу спадаће у дужност све законом прописане дужности како у школи, тако и у цркви обављати.

Рок стечају до 31. маја о. г.

Из седнице школског одбора, држане у Сентомашу 15. априла 1891.

Школски одбор.

„Српски Сион“

излази сваке недеље на великом табаку.

Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожита у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

СТЕЧАЈ

50, 1-3

на упражњено учитељско место при српској вероисповедној школи у Шиклошу (Барања).

Годишња плата је 500 фор. из црквено-општинске благајне, која се месечно у напред издаје, и 21 фор. из варошке касе у име тако зване шегртеке школе. Осим тога слободан стан са 2 собе и кујном, мала кујнска башта и 3 хвата тврдих дрва за огрев. Од великог укупа и парастоса по 1 фор., а од венчанице и малог укупа по 50 новчића.

Дужност је учитељу осим предавања прописаних предмета у свакидањој и повторној школи, и појања у цркви и ван цркве, још и прилежно обучавање деце у црквеном појању, и вођење пера у општинским седницама.

Компетовати могу само оспособљени учитељи, који су испит из мађарског језика положили.

Рок стечају је 25. мај. Молбенице са сведоцима нека се на потписани црквено-школски одбор упуте.

Из седнице црквено-школског одбора у Шиклошу 26. априла 1892. год. држане.

Председништво.

ЕДИКТ.

49, 1-3

Е. 507.

Г. 117.

Софија Боборон рођена Лазич из Јасенове, сада у Дуњаји станујућа, подигла је против супруга свог Василија Боборона, негда трговца у Баваништу, код овог духовног суда тужбу, тражећи, да се брак њен, што је пре 11 година муж злобно оставио и у свет одтумарио, коначно разведе.

Оптужени се усљед тога овим позива, да у року од шест месеци овоме суду место свог пребивања пријави, јер у противном случају, решиће се ова бракоразводна парница и без њега сходно прописима постојећег и важећег закона.

Из седнице епарх. консисторије у Вршцу, 27. априла (9. маја) 1892. држане.

Наше пошт. претплатнике опомињемо и умољавамо, да нам новац што скорије пошљу — да не би припуњени били обустављати им лист.

АДМИНИСТРАЦИЈА „СРПСКОГ СИОНА“.

Претплата и оглас

шаљу се издавачкој српској књижари и штампарији Браће М Поповића на главној пијаци, а рукописи уредништву „Срп. Сиона“ у Нови Сад. За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.